EURÓPAI
BIZOTTSÁG

Brüsszel, 2015.10.20.
COM(2015) 516 final

A BIZOTTSÁG JELENTÉSE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK ÉS A TANÁCSNAK

Az 1233/2011/EU rendelet szerinti éves jelentés a Bizottság által az exporthitelekről folytatott tárgyalásokról

A BIZOTTSÁG JELENTÉSE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK ÉS A TANÁCSNAK

Az 1233/2011/EU rendelet szerinti éves jelentés a Bizottság által az exporthitelekről folytatott tárgyalásokról

1. Bevezetés

A hivatalosan támogatott exporthitelek terén bizonyos iránymutatások alkalmazásáról, valamint a 2001/76/EK és a 2001/77/EK tanácsi határozat hatályon kívül helyezéséről szóló, 2011. november 16-i 1233/2011/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet[1] I. melléklete előírja, hogy az Európai Bizottság „hatáskörének megfelelően éves jelentést készít az Európai Parlament számára a lefolytatott tárgyalásokról, amelyekre nézve a Bizottságnak tárgyalási felhatalmazása van a nemzetközi együttműködés különböző fórumain a hivatalosan támogatott exporthitelek területén globális szabványok létrehozására."

Ez a jelentés a 2014 márciusától 2015 júniusáig terjedő időszakot öleli fel.

2. Az exporthitelezést érintő fontosabb fejlemények a beszámolási időszak során

A Bizottság által ezen a szakpolitikai területen folytatott tárgyalások jórészt továbbra is a Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezet (OECD) exporthitel-bizottságaiban zajlanak. E jelentés megírásakor továbbra is az OECD az egyetlen olyan nemzetközi szervezet, amely részletes technikai szabályozást dolgozott ki az exporthitelekre vonatkozóan. Kereskedelmi tárgyalásokhoz kapcsolódó hatásköre alapján az EU-t az Európai Bizottság képviseli **a hivatalosan támogatott exporthitelekről szóló OECD-megállapodást**[2], valamint annak az – egyes iparágakra alkalmazandó egyedi finanszírozási szabályokról szóló – alábbi **ágazati megállapodásait** érintő tárgyalásokon:

- a hajókhoz nyújtott exporthitelekről szóló ágazati megállapodás,
- az atomerőművekhez nyújtott exporthitelekről szóló ágazati megállapodás,
- a polgári légi járművekhez nyújtott exporthitelekről szóló ágazati megállapodás,
- a megújuló energia felhasználását és az éghajlatváltozás mérséklését célzó, valamint vízügyi projektekhez nyújtott exporthitelekről szóló ágazati megállapodás,
- a vasúti infrastruktúrához nyújtott exporthitelekről szóló ágazati megállapodás.

A megállapodás emellett külön szabályokat állapít meg egyes ügyletkategóriákra vonatkozóan (például egy külön melléklet foglalkozik a projektfinanszírozással). Az exporthitelek és a kereskedelmi vonatkozású támogatás közötti megfelelő mértékű kiegészítő jelleg biztosítása érdekében a megállapodás rendelkezik a feltételekhez kötött támogatásra vonatkozó szabályrendszerről is.

[1]. HL L 326., 2011.12.8., 45. o.

[2] A „megállapodás" az EU, az Egyesült Államok, Kanada, Japán, Korea, Norvégia, Svájc, Új-Zéland és Ausztrália között létrejött, 1978 óta hatályban lévő informális megállapodás, amelynek fő célkitűzése, hogy a résztvevők exporthitel-programjai számára egyenlő versenyfeltételeket biztosítson. A megállapodást és annak későbbi módosításait rendszeresen átültetik az uniós jogba.

Az OECD-megállapodás alapjául szolgáló elképzelés – mely szerint szükség van egy informális fórumra, ahol a meghatározó exporthitelezők nem csupán megállapodnak az exporthitel-programjaik közötti egyenlő versenyfeltételeket garantáló szabályokról, hanem egyúttal biztosítják az exporthitel-ügyleteikkel kapcsolatos, megfelelő mértékű információcserét és átláthatóságot – az évek folyamán bizonyította helyességét. Nem igen volt szükség szigorúbb (például a WTO vitarendezési mechanizmusához hasonló) eszközök létrehozására a nemzetközi kereskedelem ezen területén esetlegesen előforduló nézeteltérések rendezéséhez.

Bár az OECD-megállapodás múltja sikertörténetnek tekinthető, az eszköz eredményességének egyik kulcsfontosságú tényezője egyértelműen az volt, hogy a megállapodásban részt vevő felek hosszú ideig reprezentatív hányadát adták a világ exporthitelezési tevékenységének. Ez a szempont azonban lényegesen megváltozott az elmúlt években. Számos új szereplő jelent meg az exporthitelezés területén: a legfontosabbak Kína, Brazília, India, az Oroszországi Föderáció és Dél-Afrika. Közülük többen nagy ellenállást mutattak az OECD-megállapodáshoz való csatlakozásukra irányuló meghívási kezdeményezésekkel szemben[3].

A megállapodás fent említett kilenc résztvevője tekintetében az exporthitelezésre vonatkozó szabályok elfogadásának és nyomon követésének továbbra is az OECD a legfontosabb fóruma. Mivel több évtizeden keresztül az OECD-megállapodás volt az exporthitelekre vonatkozó részletes technikai szabályok egyetlen nemzetközi szintű rendszere, az OECD berkein belül kiterjedt speciális intézményi know-how jött létre ezen a téren.

Tekintettel azonban az OECD-n kívül újonnan megjelenő exporthitelezők növekvő jelentőségére magától értetődő módon kiemelt céllá vált ezen exporthitelezők integrálása az exporthitelezés újonnan kialakítandó nemzetközi szabályrendszerébe. A beszámolási időszak során változatlanul az **exporthitelezéssel foglalkozó nemzetközi munkacsoport**[4] volt a nem OECD-tag exporthitelezőkkel folytatott párbeszéd legfontosabb fóruma. Jóllehet még mindig viszonylag korai szakaszában jár, az exporthitelezéssel foglalkozó nemzetközi munkacsoport gyakorlatilag a második számú olyan fórummá vált, ahol a Bizottság képviseli az Uniót az exporthitelezéssel kapcsolatos nemzetközi tárgyalásokon (ennek részleteit lásd a 3. szakaszban).

Ezzel párhuzamosan a beszámolási időszak alatt az OECD-ben is folytatódtak a tevékenységek (ennek részleteit lásd a 4. szakaszban).

[3] Ez különösen Kína és India esetében megfigyelhető. Brazília helyzete kivételesnek számít, mivel kizárólag a polgári légi járművekhez nyújtott exporthitelekről szóló ágazati megállapodásban vesz részt, de nem áll szándékában csatlakozni az általános megállapodáshoz.

[4] Az exporthitelezéssel foglalkozó nemzetközi munkacsoport Obama elnök és Hszi Csin-ping akkori miniszterelnök-helyettes kétoldalú kezdeményezése nyomán indult el 2012-ben. Az exporthitelezéssel foglalkozó nemzetközi munkacsoportnak 18 tagja van (az OECD-megállapodás kilenc résztvevőjének mindegyike – azaz az EU, az Egyesült Államok, Kanada, Japán, Korea, Norvégia, Svájc, Ausztrália és Új-Zéland, valamint Kína, Brazília, India, az Oroszországi Föderáció, Dél-Afrika, Indonézia, Malajzia, Törökország és Izrael). Az exporthitelezéssel foglalkozó nemzetközi munkacsoport hosszú távú célkitűzése az exporthitelezésre vonatkozó új, többoldalú szabályrendszer elfogadása. Felállításra került egy irányítóbizottság, melyben az Egyesült Államok, Kína, az Európai Unió és Brazília vesz részt. Az irányítóbizottság négy tagja rotációs alapon szervezi meg és vezeti le az exporthitelezéssel foglalkozó nemzetközi bizottság üléseit.

3. Az exporthitelezéssel foglalkozó nemzetközi munkacsoport

A beszámolási időszak alatt az exporthitelezéssel foglalkozó nemzetközi munkacsoport **hivatalos üléseire az alábbiak szerint került sor:** az ötödik hivatalos ülést 2014 májusában Washingtonban, a hatodikat 2014 szeptemberében Pekingben, a hetediket 2015 februárjában Brüsszelben, a nyolcadik hivatalos ülést pedig 2015 májusában Brazíliavárosban tartották.

Az ülések fentiek szerinti rendszeres ütemezése önmagában is azt mutatja, hogy az exporthitelezéssel foglalkozó nemzetközi munkacsoport rendszeres folyamattá nőtte ki magát – ezt a tényt pedig a kezdeményezés két évvel ezelőtti elindításakor még nem lehetett biztosra venni. A munkacsoport **szervezeti formája továbbra is kezdetleges** (a csoportnak nincs állandó elnöke, irodája vagy titkársága), mindez azonban mindeddig nem okozott különösebb problémákat. Ezzel összefüggésben figyelemmel kell lenni a munkacsoport azon tagjainak sajátos szempontjaira is, akik nem vagy csak korlátozott tapasztalatokkal rendelkeznek hasonló fórumokkal kapcsolatban. Mindazonáltal idővel – ahogy az exporthitelezéssel foglalkozó nemzetközi munkacsoportban megvitatott témák egyre összetettebbé és technikai jellegűvé válnak – foglalkozni kell majd a munkacsoport intézményi szerkezetét érintő kérdésekkel.

Miként az az előző jelentésben is szerepel, az exporthitelezéssel foglalkozó nemzetközi munkacsoport negyedik, Brazíliavárosban megtartott hivatalos ülését követően a résztvevők által levont általános következtetés az volt, hogy a munkacsoport működésének első évében alkalmazott megközelítés – nevezetesen a munkacsoport egyes tagjai által alkalmazott meglévő exporthitelezési rendszerek és gyakorlatok összehasonlítása – által kínált kereteket kimerítették. Következésképp **az exporthitelezéssel foglalkozó nemzetközi munkacsoport ötödik, 2014. május 20–22. között Washingtonban megtartott hivatalos ülésével** a csoport új, „szövegalapú egyeztetés" által jellemezhető munkafolyamatot kezdett meg azon két ipari ágazat tekintetében[5], amelyeket a munkacsoport részletesen meg fog vizsgálni, mielőtt a munkacsoportban megkezdenék annak érdemi megvitatását, hogy milyen lehetne a jövőbeli horizontális (azaz az exporthitelezési műveletekre általánosan alkalmazandó) exporthitelezési szabályrendszer. A munkacsoport munkamódszereit érintő változtatásoknak nagyon jó és élénkítő hatása volt az egész folyamatra, és ez a hatás már a washingtoni ülésen is érzékelhető volt. A kínai küldöttség a kezdetektől fogva támogatta ezt az új megközelítést, jóllehet egyértelművé tették, hogy bizonyos fontos kérdéseket (díjak, kamatlábak és átláthatósági kérdések) a kapott utasításaik szerint mindaddig nem vehetnek a megbeszélések napirendjére, amíg a munkacsoport nem kezdi meg a tárgyalások horizontális szakaszát.

Az említett korlátozó fenntartás ellenére az alábbi ülések meglehetősen konstruktívnak bizonyultak: A munkacsoport **hatodik hivatalos ülését 2014. szeptember 25–26-án tartották Pekingben**. Jóllehet a díjak, a kamatlábak és az átláthatósági kérdések továbbra sem szerepeltek a tárgyalások hivatalos napirendjén, az exporthitelezéssel foglalkozó nemzetközi munkacsoport ülésén részt vevő küldöttségek hasznos eszmecserét folytattak más technikai kérdésekről (így például a maximális törlesztési időről, a maximális hivatalos támogatásról, a helyi költségekről, a hitel kezdő időpontjának meghatározásáról, a törlesztési módozatokról, az exporthitelek érvényességi idejéről). Fontos megemlíteni, hogy az európai exportőrök gyakorta adnak hangot azon aggályuknak, hogy a kínai exporthitelezők az OECD-

[5] A hajógyártási ágazat és az orvosi eszközök ágazata.

megállapodásban részt vevő felekhez képest jóval hosszabb törlesztési időt biztosítanak. Emiatt is üdvözölendő, hogy e témával kapcsolatban immáron komoly tárgyalások kezdődtek a munkacsoport keretében.

Az exporthitelezéssel foglalkozó nemzetközi munkacsoport hetedik ülésére az Európai Unió szervezésében **Brüsszelben került sor 2015. február 3. és 5. között.** Az ülés házigazdájaként eljáró Európai Unió nem csupán folytatta a hajógyártás és az orvosi eszközök ágazata tekintetében megkezdett „szövegalapú" egyeztetést, hanem – annak érdekében, hogy a munkacsoport foglalkozhasson olyan témákkal is, amelyek hivatalos megvitatására a küldöttségek némelyike egyelőre nem kapott felhatalmazást – meghívta az OECD szakértőit is, hogy tartsanak szakmai előadásokat arról, hogy az OECD-megállapodás keretében miként működik a díjak és kamatlábak megállapítása, illetve az egyes exporthitel-műveletekkel kapcsolatos tájékoztatás. Ezenfelül a WTO és az OECD szakértői előadásokat tartottak az OECD-megállapodás és a támogatásokról és kiegyenlítő intézkedésekről szóló WTO-megállapodás közötti jogi összefüggésekről. Ez a megközelítés – amelyet általában kedvezően fogadott a többi küldöttség is – lehetővé tette azt is, hogy a munkacsoport gyakorlatban is hasznosítani tudja az exporthitelezés terén – kiváltképp az OECD által – felhalmozott, hosszú múltra visszatekintő tapasztalatokat. Az Unió ezenfelül egy külön szakértői ülést is szervezett, amely a hajógyártáshoz nyújtott exporthitelekre vonatkozóan kidolgozandó ágazati szabályok lehetséges hatályával foglalkozott.

Az exporthitelezéssel foglalkozó nemzetközi munkacsoport nyolcadik hivatalos ülésére 2015. május 19. és 21. között került sor Brazíliavárosban. A Brazília által megszervezett ülésen **jelentős áttörést** sikerült elérni: a munkacsoport résztvevői egyetértettek abban, hogy az ágazatokra vonatkozóan folytatott egyeztetések kellőképpen előrehaladottak ahhoz, hogy meg lehessen kezdeni az általános, horizontális, azaz az exporthitelezési ügyletekre általánosan alkalmazandó szabályokról folyó érdemi vitát. Ezzel a fontos döntéssel a csoport munkája a következő szakaszba lép, és a döntés megfelel az Egyesült Államok és az Európai Unió által régóta szorgalmazott kérésnek. A döntés egyértelmű és örvendetes jele annak, hogy a munkacsoport érdemi eredményeket ér el. Ugyanakkor az exporthitelezéssel foglalkozó nemzetközi munkacsoport tevékenységének új szakasza egyben új kihívásokat is hoz magával. A csoport keretein belül folytatott egyeztetések még inkább technikai jellegűvé és még összetettebbé fognak válni azáltal, hogy mostantól az olyan bonyolult témák, mint a díjmegállapítás és a kamatlábak kérdése is teljes körűen szerepelnek majd a napirenden. Meg kell erősíteni továbbá a munkacsoport intézményi szerkezetének hatékonyságát, e tekintetben különösen fontos lenne egy állandó elnök kijelölése.

Az exporthitelezéssel foglalkozó nemzetközi munkacsoport kilencedik hivatalos ülésének az Egyesült Államok ad majd otthont 2015 októberében. Az ülés témája a horizontális egyeztetések szakaszába való átmenet tényleges végrehajtása lesz. A Unió teljes körűen támogatja ez Egyesült Államokat ebben.

Összességében elmondható, hogy bár az exporthitelezéssel foglalkozó nemzetközi munkacsoport nehezen indult el, a folyamat azóta stabilizálódott és a helyes irányban halad. A következő szakaszban természetesen további erőfeszítésekre lesz szükség, de jelenleg teljes mértékben indokoltnak tűnik további erőforrásokat szánni a munkacsoportra, amely a legfontosabb fóruma a nem OECD-tagországokhoz tartozó exporthitelezőkkel fenntartott kapcsolatoknak.

4. Az OECD-n belüli fejlemények a beszámolási időszak során

A beszámolási időszakban az OECD exporthitel-bizottságában folyó, messze a legösszetettebb és ellentmondásos viták az **exporthitelek és a fosszilis tüzelőanyagok témája**, konkrétan a **széntüzelésű erőművek finanszírozása** körül forogtak. Az OECD Tanácsa „az éghajlatváltozásról szóló 2014. évi miniszteri nyilatkozatában" (2014. május 6-7.) a további munka végrehajtásához igénybe vehető eszközök között említi az arról folyó egyeztetések folytatását, hogy „az exporthitelek miként tudnak hozzájárulni az éghajlatváltozás kezelésére irányuló közös célunk megvalósításához". Az elmúlt év folyamán élénk viták folytak az OECD-ben erről a témáról, amelyet „az exporthitelek és az éghajlatváltozás témakörére vonatkozó elnöki keretdokumentum" az exporthitelezésről folytatott 2014. és 2015. évi ülések kiemelt témájává minősített. Mivel az Európai Uniónak is törekednie kell arra, hogy az exporthitelezésre vonatkozó politikája hozzájáruljon az éghajlat-változási politika területén kitűzött céljai eléréséhez, az Európai Bizottság teljes mértékben támogatta az OECD erre irányuló erőfeszítéseit. Az OECD 2015 áprilisában kiadta „felülvizsgált elnöki javaslatát", amelynek meghatározó szerepe lesz az OECD szintjén folyó további egyeztetések szempontjából. A Bizottság jelenleg egy javaslatot készít elő a Tanács részére, amely az elnöki javaslattal kapcsolatos uniós álláspont meghatározására irányul. Célszerű lenne, hogy az OECD-ben folyó tárgyalások még az ENSZ Éghajlat-változási Keretegyezménye részes felei 21. konferenciája (Párizs, 2015. november 30. – december 12.) előtt kellő időben pozitív eredménnyel záruljanak.

Egy, az éghajlatváltozással összefüggő másik témát illetően az OECD-megállapodás résztvevői 2015 júniusában szakértői szinten előzetes megállapodásra jutottak az **intelligens energiahálózatokra vonatkozó exporthitelek** szabályairól. Uniós részről ennek a megállapodásnak az elfogadása egy, az EUMSZ 218. cikkének (9) bekezdése szerinti tanácsi határozat függvénye.

Az OECD-ben folyó egyéb tevékenységeket illetően fontos megemlíteni, hogy az OECD-megállapodás résztvevői 2013 novemberében elfogadták „**a vasúti infrastruktúrához nyújtott exporthitelekről szóló ágazati megállapodást**". Bár a megállapodás tető alá hozása kiemelt cél volt az Unió számára, néhány ponton komoly engedményeket kellett tenni ahhoz, hogy a megállapodást azon résztvevők is elfogadják, akik gazdaságilag kevéssé érdekeltek ezen a területen. Köszönhetően annak, hogy 2014-ben kedvezően alakult a tárgyalási környezet, lehetővé vált, hogy az OECD-megállapodás résztvevői ismételten foglalkozzanak a vasúti infrastruktúrához nyújtott exporthitelekről szóló ágazati megállapodás szövegével és **jelentős mértékben enyhítsenek egyes szigorú rendelkezéseken**.

A beszámolási időszak alatt folytatódott az OECD **polgári légi járművekhez nyújtott exporthitelekről szóló 2011. évi ágazati megállapodásának** végrehajtása. Az említett megállapodás sikereként értelmezhető, hogy négy évnyi végrehajtást követően nem merült fel olyan érdemi észrevétel, amely szükségessé tette volna a megállapodás átfogó felülvizsgálatát (amelyre hivatalosan 2015-ben lenne mód), és az OECD-megállapodás résztvevői megállapodtak arról, hogy a felülvizsgálat kérdését 2019-re halasztják.
A beszámolási időszakban ezenfelül **folytatódott az OECD-megállapodás kamatlábakra vonatkozó rendelkezéseinek**, valamint **a magas jövedelmű OECD-országok díjszabási rendszereinek felülvizsgálatára** irányuló munka.

A Bizottság megfelelő módon tájékoztatni fogja az Európai Parlamentet az új fejleményekről.